

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:

PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Direcțiunea institutului pedagogic din Arad aduce la cunoștință candidaților de învățatori dispozițiile regulamentare relativ la înaintarea cererilor pentru admiterea la examen de calificare învățătorească și anume:

§. 4. Cererile pentru admiterea la examen se adresează direcțiunii institutului până la 1/14 Maiu și au să fie provăzute cu următoarele adnexe:

- extras de botez.
- testimoniul despre studiile pregătitoare și pedagogice.
- atestat de serviciu, dacă a servit ca învățător.
- cvitanță dela cassa conzistorială despre achitarea taxei de 20 cor. prescrise în §. 125 al Statutului Organic.
- taxa de examinare face pentru privațiști 40 cor., ear pentru elevii institutului 20 cor.

Atragem atențiunea competenților, că toate documentele se aclud în original și că în lipsa unui document, nimeni nu va fi admis la examen.

Programul special al examenelor se va publica ulterior. În privința terminului încunoștințăm că examenele scripturistice se vor ține în partea primă a lunii Iunie st. n. ear cele verbale în jumătatea a 2-a a lunii. Examenele de pe cursul al IV-lea pedagogic se vor ține în săptămâna ultimă din luna Maiu st. n.

Arad, 14/27 Aprilie 1909.

Direcțiunea institutului pedagogic.

Chestia unirii bisericilor.

(X.) Sub acest titlu a apărut de curând o broșură, prin care se încearcă delăturarea diferențelor cari ar împiedecă unirea — recte: reunirea — bisericilor.

Broșura poartă titlul: *Chestiunea unirii bisericilor* de Virgil Pop — cu permisiunea Prea-vener. Ordinariat din Lugoj. — Timișoara 1908, — iar ca cuprins, e scrisă cu mult elan...

Pornind dela pelerinagiul făcut la Roma de unii credincioși de neam românesc din incidentul

serbării aniversării a 1500 pe ani dela moartea strălucitului Ioan Gură de aur, cu care ocaziune papa Pius X s'a adresat prelaților bisericii »orientale« — unite — și și-a exprimat, cu acea ocaziune dorința de »a îmbrățișa și pe ceilalți frați (români?) și fii, cari sunt departe de centrul unității catolice«, — autorul trece în Rusia, unde — citând părerile lui Solovief și Golubcovschi — găsește pe acești teologi ortodoxi, savanți, partizani ai reunirii bisericilor creștine cu »catolicii«

Afară de aceste autorități invocate, autorul își întemeiază concretele sale *propuneri relative la unirea bisericilor*, propuneri, cari sunt de caracter negativ, pe un *essay* dogmatic, pe care îl vom schița în expunerile noastre, pentru o se invederă în toată claritatea ei concepția autorului asupra, problemei, căreia vrea să-i dea o soluție.

O problemă este aceasta, despre care a zis o revistă*) de greutate: »dorul de unire trebuie să fie ținut treaz și dintr'o parte și din cealaltă; o problemă, a cărei soluție ne vom încerca să o căutăm nu acolo unde sunt și tendințe confesionale, ci acolo, unde acelea dispar, în fața importanței și înălțimii problemei«.

Dar ca să putem ajunge la punerea problemei în lumina cea adevărată, vom începe cu *argumentum a contrario*, — din incidentul că avem opinia din broșura menționată.

I.

Premisa fundamentală din lucrarea d-lui V. Popp este:

»Să se facă unirea bisericilor și din motive naționale, baza primară, imediată și principală însă, pe care ar avea să se clădească unirea bisericilor, să fie dogmatică, căci numai așa va putea fi unirea sinceră și durabilă«. (pg. 7.)

Pe această *bază* a sa, autorul merge cu consecvențele până la formularea unei teorii de trias de credință cuprins în dogmele: a.) primatul papal b.) purgatorul, c.) Filioque, — dintre cari nici una »nu poate fi conziderată ca o piedecă a unirii bisericilor«. (pg. 16).

*) Revista teologică, Sibiu II. 2. p. 195.

Cum argumentează autorul, pentru a-și sprijini aceste trei »dogme«, premise, ori mai corect, premise dogmatice?

Vom cită:

a., Pentru primatul papal; »Vechea biserică orientală totdeauna a crezut în primatul papal« (pg. 11); căci Sf. Ioan Gură de aur l-a numit pe Petru »principele apostolilor« (p. 12); iar Sf. Grigorie Nissenul spune că »Iisus Hristos prin Petru a dat celorlalți episcopi cheea slujbelor cerești« (p. 12.); S. Atanasie a scris din Egipt lui Marcu papa Romii următoarele; »*Vestri sumus, vobisque abedientes cum omnibus nobis commissibus et sumus et esse volumus*« (p. 12); S. Teodor Studitul îl numește pe Leon III »principele nostru al tuturor« (p. 13); Teofilact, arhiepiscopul Bulgariei a zis despre Petru că »a primit scaunul lumii întregi« (p. 14); iar Fotie zice despre Petru, că e »principele apostolilor, căruia i-s-au concrezut cheile și înțrările porților cerești. (p. 13—14).

b., Despre purgator ni-se spune, că »numai atâta e dogmă, că există locul purgatorului și că acolo sunt suferințe, dar că ce fel de suferințe sunt acelea, foc ori altceva, aceea nu e dogmă; deci nu e absolut de lipsă să numim purgatorul foc curățitor (cum îl numesc și o parte din Sf. Părinți orientali,*) ci e destul dacă îl numim loc curățitor. Terminul latin foarte corect exprimă lucrul« (p. 17. Notă).

c., Despre »Filioque« se face provocare la autoritatea sinoadelor provinciale din Toletan (a. 400. 589. 633), Trojulieu (791), Francofurtan 794, și Aquisgranens (809), pentru a contestă eficacitatea conciliilor ecumenice niceo-constantinopolitan relativ la originea Sf. Duh dela Tatăl.

»Sf. Părinți« la care se face provocare, în această chestiune dintre »orientali«, este Ciril Lucaris.

Ciril Lucaris și Fotie, — autorități dogmatice?

Ce nesocotire a istoriei!

Și cu toate acestea, cartea d-lui V. Pop e plină de citații, mai mult latino-medievale, de astfel de natură, decât acelea, de cari s'a folosit... Șincăi. Cartea e muncită, cu sârguință și cu râvnă. Pentru ce însă râvna și bunăvoința, fără rezultat de vre-un folos? Cine îndeamnă, cine îndrumază tinerimea noastră spre astfel de muncă?...

Și cine dintre cetitori, se va crede edificat prin soluția negativă; »nu poate fi considerată ca o piedecă a unirii bisericilor« dată problemelor primatului papal, purgatorului ori asupra chestiunii »Filioque«, chiar și din punct de vedere dogmatic?

*) În șirul argumentațiilor sale ne spune autorul, că a utilizat ca izvoare Mineele și viețile Sf. Părinți. Vedem că nu a prea utilizat Sf. Scriptura, căci nu are nici un citat direct.

Ori ce definiție are să fie pozitivă, nu negativă.

Dar oare este punctul dogmatic acel punct de vedere pe baza căruia bisericile creștine s'ar putea reuni?

Căutați punctele de întâlnire, — nu cele de osebire!

II.

Un fenomen de importanță deosebită și de mare gravitate pentru biserică apuseană se petrece sub ochii noștri, în apusul înaintat.

Nu e vorba de biserică Mântuitorului Hristos, pe care *nici porțile iadului nu o vor birui*, ci de lupta care se desfășură între învoinții moderniști, cari însuflețiți de puterea credinței și curăția inimii, au ajuns în conflict cu ceice conduc și stăpânesc organismul acelei biserici, prin syblabusuri și enciclice...

»Cât de greșiți sunt cei ce cred, că dacă s'ar face unitatea dogmatică între biserici, s'a câștigat totul; ca și cum în afară de dogme n'ar există atâtea năravuri rele, cari fac cu neputință o viață comună a bisericilor.«*)

Nu pe baze dogmatice dar, nici prin »îmbrățișare« »la centrul unității catolice«, dar nici chiar prin afilierea cu sau fără deosebire de trei sau »patru puncte« ori fără puncte... se poate rezolvă reunirea bisericilor noastre.

Caracterul bisericilor, precum a fost el dela desfășurarea apostolilor pentru a vesti Evangelia, după *pogorirea limbilor de foc*, are să fie rădăcina; iar pomul cel ce nu va aduce rod, se va tăia și în foc se va arunca, — după cuvântul Scripturii; căci prin practica virtuților propovăduite de Mântuitorul Hristos, »Făptura, descoperirea fiilor lui Dumnezeu așteaptă«, care solie o va îndeplini *păstorul cel bun care își pune sufletul pentru oile sale* (Pavel: Romani VIII. 19.)

Aceasta este baza, pe care reunirea bisericilor de origine apostolică, este cu putință.

Păstorul cel bun.

(Studiu exegetic).

(Ioan X. 1—18)

— Urmare și sine. —

3. Păstorul cel bun și turma se cunosc reciproc. Isus nu numai și-a iubit »turma cea mică« până la jertfă, dar a și cunoscut-o cu desăvârșire, asemenea Tatălui Său și — cum o zice însuși —, asemenea păstorului, »carele își cheamă după nume oile, când le conduce la pășune«, deșteptând pe cele ce dorm, ajutând pe cele bolnave și silind să asculte pe cele îndărătnice. »Și oile ascultă de glasul lui și îi urmează«.

*) Revista Teologică III. 1. 20.

și mieii cei fricoși, ce fug de glasul străinului, suportă tratamentul câte odată strict al păstorului.

Pe Hristos ai Săi l'au recunoscut. Orbul din naștere l'a mărturisit și în fața teroarei farizeilor. Iar aceștia, l'au huiduit din invidie, din sumetenie. După ce tot dânsii pozau și pe cărturarii poporului, mândria cărturării scripturii i-a sedus.

Adevărurile simpatice ale științei, și azi rețin pe mulți dela Hristos. Știința îi face încrezuți. Ea-i conduce la ultima cauză a toate, dar nu-i învață ca aceasta putere este conștiință și este Tatăl. Nici însași știința teologică nu-i face necondiționat mai religioși, uti figurae docent. Căci precum farizeii și cărturarii, așa cei ce nu-l înțeleg pe Hristos, nu sunt din turma Lui. Iar tainele jertfei și ale descoperirii Lui, numai acela le înțelege, sufletul căruia l'au brăzdat experiențele amare ale vieții și astfel simte trebuința mângâerii, a răscumpărării. Bine zice un scriitor francez în recenziunea cărții: „*Viata lui Hristos, de Renan*“, că creștinismului acestuia îi lipsește evanghelia, pentru că îi lipsește păcatul. Căci evanghelia nu e alta, decât conștiința răscumpărării de păcate.

Nu e destul așadar, să cunoaștem, cine e Hrs., și ce voeste El, ci să ne și încredem în El și să-l dorim, sau cu alte cuvinte să-l cunoaștem cu adevărat de păstor și medic al nostru, ca și el să ne cunoască și să ne ajute. Inse căți îl cunosc pe El *astfel*?

Biserica e chemată să mijlocească aceasta cu noastră a Lui prin vestirea cuvântului dumnezeesc, căci „credința este din auz“ (Rom. 10, 17) Prin predică pricepută, acomodată (nu înțeleg declamație sau vorbire stearpă), și isvorită din îngrijire cu adevărat părintească, se vor sămăna convingerile religioase, pe cari clădită nu se va surpă viața creștinească. Paralel cu luminarea, vor încălzi cântările din biserică sufletul cu alese sentimente, dacă s'au executat acelea cu gust și simț. Întreg serviciul divin va ridica sufletul pe aripile fantaziei și ale simțirii la seninătatea dumnezeiască, ce este în noi (Fapt. Ap. 17, 27), — ca să ne inspirăm de puterea ei — dacă peste tot aceasta elevație se va face cu putință prin înțelegerea formelor — ci în mare parte misterioase — de cult, și prin executarea lor solemnă și totuși vioaie.

Ar fi păcat a obosi acest proces de inspirație prin mecanism, ori prin lungirea serviciului, din contră cu scurtarea lui posibilă se va ține cont de puterea apercipivă, și de durabilitatea de atențiune a publicului.

Viața prea agitată de lupta pentru existență și de necumpătul vremii, așteaptă — să o mărturisim sincer —, tratamentul blând, mai iertător al tipicului, așa cum îi șade bine unui venerabil bătrân... Cu aceasta conștiință nu va pierde ortodoxia și va câștiga în atragere cultul, care ca mijloc de însuflețire și nobilitare, e merit a se potrivi mai mult legii sufletului.

Biserica cea atrăgătoare și inspiratoare inse, ca școală, „seamănă și udă“, ca Dumnezeu să dea creșterea“ (1 Cor. 3, 8). Cuvântul mântuitor, căzut în

inimi calde prin retorta reflectării și meditării, va crește în aceea cunoaștere a lui Hristos care eschide pe ințetul din suflet tot ce e josnic și necurat, prefăcând modul de cugetare, și în aceeași măsură imbiindu-i și iubirea celor sfinte și morale, și mișcând prin plăcere, și voia spre faptele demne.

Pe aceasta cale a îndrumării raportului sufletesc la Hristos, se va apropia idealul vieții pastorale exprimat în vorbirea de față a Domnului prin cuvintele: *o turmă, un păstor*.

Fie, că Duhul sânt, „*cel stăpânitor*“ cu adierea să ne avânte spre acest ideal, „*viețuind Hristos în noi*“ (Gal. 2, 20) și fiind „*de un cuget și de o inimă*“, (Fapt. 4, 32) sau „*una cei, cari i-s'au dat Lui*“ cum s'a rugat Domnul în rugăciunea arhierescă (Io. 17, 11), deci una să fie păstori și turma cuvântătoare în voirea binelui, în urmarea vieții creștine.

4. *Păstorul cel bun plinește voința lui Dumnezeu.*

Cu aceasta va dovedi că este apostolul D-lui. Căci pe Isus, „*de aceea îl iubeste Părintele*“, că e liber a face voia lui D-zeu. „*Nu cum voesc eu, ci cum voești Tu*“ s'a rugat El și înaintea morții. (Mt. 26, 39), precum obicinuiă a lucra totdeauna (I. 5, 30).

În cuvântarea de sus nu se poate mai intuitiv a demonstrat-o, că prin jertfirea de sine pentru popor, fac voia lui Dumnezeu crescătorii lui. Astăzi nu se mai cere dela educători, preoți, că cu prețul sângelui, ci cu prețul unei munci cinșite și consumătoare de viață, să-și dovedească sinceritatea convingerii în adevărul și bunătatea învățării. Pe lângă aceasta la îndreptarea altora tocmai îndreptarea proprie a învățătorilor este ceea ce prinde.

Viața poftelor și a negriei de sine o observă lumea iute — și e încă noroc, că pune pond pe aceasta — la cei cu misia regenerării și a creșterii unui popor și să nu ne mirăm că se smintește de farizeismul, care „*înconjură marea și uscatul, pentru-ca să facă un prozelit, și când l'a câștigat, l'au făcut pe dânsul pe îndoite mai stricat*“. (Mt. 23, 15). Este natural, că prozelitul să învețe a-și acoperi și el slăbiciunile sale cu fățaria văzută la dascălii lui.

Din care cauză a osândit Domnul pe farizeii, din aceeași cauză advertizează deci și apostolul Iacov pe conducătorii: „*Frații mei nu fiți mulți învățători știind că vom lua mai mare condamnare*. 3, 1.) Despre abnegarea, care o vor da fețele bisericesti pildă grăitoare, încă se poate zice, că e jertfă, o „*punere a vieții*“. Și asemenea lui Hristos iarăși „*și vor lua viața*“ în sufletul luminat, încălzit, și îndreptat al poporului sau în pornirea vieții lui culturale morale.

Deci ca jertfa serviciului păstorul să fie „*cu miros de bună mireasmă și cu darul Duhului sfânt*“ preotul, cel de ales dintre cei chemați, are să intruchipeze pe „*păstorul cel bun, ce merge înaintea oilor și al căruia glas oile îl ascultă*“ și care trăiește și conduce „*nu după poftele omenești, ci după voia lui D-zeu*. (I. Petr. 4, 2). „*Că voia lui D-zeu este sfintirea voastră*“ (I. Tess.

4. 2). „Așa să lumineze dară lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să mărească pe Tatăl vostru cel din ceruri!” (Mt. 5. 16.)

I. I. S.

O bună lucrare metodică.

Dorind a face un serviciu învățătorilor noștri, le atragem atențiunea asupra lucrării: „Metodul Fonomimic, aplicat la cetitul și scrisul românesc”, de Gheorghe B. Boeriu și Gheorghe Codrea, învățători, Făgăraș, 1908, (93 pagini, prețul 2 cor.)*; această lucrare succedă merită să o cunoască învățătorii popor., căci atât conținutul și aranjarea logică a materialului, cât și limbajul ei de expunere dovedesc, că autorii cărții de față, bazați pe experiențele lor vaste, pe terenul învățării cetitului, și luminați de cunoștințe metodice temeinice, au compus o călăuză foarte potrivită pentru aplicarea „metodului fonomimic la limba românească”, prima încercare ce s'a făcut în această direcțiune în limba noastră. Cuprinsul cărții este următorul: în partea primă teoretică se vorbește despre învățarea cetitului și a scrisului din punct de vedere istoric; apoi urmează expunerea ființei metod., fonomimic, pe care autorii ni-l determină în chipul următor: acest metod, imitând sunetele din natură, dă cea mai bună îngrijire intuițiunei puternice, a percepției sigure și pronunțării cât mai curate a sunetelor. Apoi, cu ajutorul gesturilor mimice, face sunetele mai intuitive și totodată ușurează încopciarea aceloră în silabe și cuvinte (cetiirea). Aci sunetul stă totdeauna în oarecare legătură cauzală, nu numai cu mimica, ci și cu litera corespunzătoare, și astfel între reprezentăția sunetului și a literei se îndeplinește în sufletul elevului o asociațiune solidă, care ajută atât întipărirea în memorie, cât și reproducerea împrumutată a acestor două reprezentațiuni; în fine din sunete și litere formează în mod sintetic cuvintele, și astfel ușurează totodată și analiza, prin care elevul se pregătește la scris. După metoda fonomimic, exercițiile de cetire în cele dintâi 6—8 săptămâni se fac cu totul independente de exercițiile de scriere. În timp relativ scurt, li-se fac cunoscute elevilor mai întâiu vocalele și apoi consonantele, împărțite în mai multe grupuri, și anume: 1, în săptămâna I: sunetele și literile tipărite: o, i, e, u, a și n; 2, în săptămâna a II: combinarea și cetirea cuvintelor de câte două sunete; 3, în săptămâna III: sunetele și literile tipărite: r, c, z, v, m; 4., în săptămâna IV: cetirea cuvintelor de câte două silabe; 5., în săptămâna V-a: sunetele și literile tipărite: s, t, l, b, d; 6., în săptămâna VI-a: sunetele și literile tipărite: h, p, j, g, f; 7., în săptămâna VII-a: cetirea cuvintelor și silabelor de câte trei sunete; 8., în săptămâna VIII-a sunetele și literile tipărite: ă, â, ș, ț. Cine va căuta să cunoască temeinic această lucrare, se va putea convinge, că mersul învățământului fonomimic, până

în cele mai mici amănunte, ține seamă de principiul procedurii gradate, ajunge la rezultat sigur, pe calea cea mai naturală, într'un timp relativ foarte scurt. Este interesantă și deplin succedă și dezvoltarea vocalelor obscure: „ă” și „â”, proprii limbei românești, vocale, a căror dezvoltare la aparență dificală, în lucrarea de față se rezolvă în modul cel mai ușor. La început (de regulă până cam prin luna Decemvrie) elevii sunt puși să însoțească cu gesturi mimice și cetirea din abecedar, până atunci, până când mințile lor a ajuns la acel grad de dezvoltare, încât încopciarea sunetelor o pot îndeplini cu destulă ușurință și atât de repede, încât gesturile mimice devin superflue, și atunci ele dispar pe neobservate, căci elevul nu mai simte necesitatea de a recurge la ajutorul lor. Unii metodicieni fac metodei fonomimic obiecțiunea, că număratoarele gesturi excită prea tare, ba chiar confundă pe elevi; această obiecțiune nu poate avea loc față cu cartea, despre care vorbim, căci aci gesturile se mențin numai până avem trebuință de ele, iar după aceea se omit treptat, și elevii ajung de aci ceti liber (fără acompanyare de gesturi) și fluent. În a doua secțiune din partea practică a cărții de față se tratează metoda scrierii, anume: în același timp și paralel cu a percepția sunetelor, intuiția sunetelor, intuiția literilor tipărite și cu exercițiile de cetire, dar cu totul independent de ele, se fac exercițiile pregătitoare la scriere, al căror material este aproape identic cu al metodei scriptolegic.

Cam după exercițiu de cetire de 4—5 săptămâni, când elevii cunosc deja aproape toate sunetele și literile mici tipărite și aceste le pot combina cu ușurință în cuvinte de câte una și două silabe, învățătorul va avea să treacă la scrierea liter. mici. Mai departe, după ce elevii au învățat a scrie și literile mici și și-au câștigat oarecare deprindere și în cetirea literelor scrise (cam prin săptămâna a 8—9), vor începe să cetească și să scrie din abecedarul fonomimic*, întocmit anume după acest metod, și apoi de aci încolo scrisul merge paralel și mână în mână cu cetitul. În chipul acesta metoda fonomimic nu vine în contradicțiune cu principiul fundamental al învățării scris-cetitului, căci începând dela prima pagină a abecedarului și acest metod este scris-cetit sau scriptologie adevărată, pentru că ceea ce elevul scrie, în adevăr știe să și cetească.

La sfârșitul cărții aflăm schițe de lecțiuni fonomimice, frumos lucrate. După toate aceste constatări, putem afirmă, că lucrarea de față oferă învățătorilor un îndreptar foarte instructiv în cunoștința și aplicarea metodei fonomimic, ba am putea zice că ea este în unele privințe chiar superioară lucrărilor de felul acesta, apărute în limba maghiară.

Dr. P. Pipoș,
profesor.

*) Se poate procura la autori Gh. Boeriu Alsóvist (Fogaras m.) și la Librăria diecezană Arad.

*) De același autor.

Convocări.

Desp. protopp. Boroșineu. al reun. învăț. rom. dela școalele pop. conf. din protopp. arădane I—VII își va ținea proxima conferință la 22 Aprilie (5 Mai) 909 în Sepreus, la care toți membrii desp. și toți sprijinitorii învățământului poporal sunt poftiți a participa.

PROGRAMA :

1. Dimineata la 8 ore chemarea Duhului St.
  2. Ascultarea prelegerii în școala Inv. Ioan Marta
  3. Cuvânt de deschidere.
  4. Reflecșiunii asupra prelegerii.
  5. Prezentarea dizertațiunilor intrate.
  6. Discuțiuni asupra afacerilor școlare, propuneri și interpelări.
  7. Restaurarea biroului.
  8. Fixarea proximei ședințe.
- Boroșineu, la 22/IV 1909.

P. Dirlea
prezident.

Jul. Dirlea
secretar.

Despărțământul prot. Chișineu al reuniunii învățătorilor ort. rom. din prot. arădane I—VII își va ținea adunarea de primăvară Joi în 30 April (13 Mai) a. c. la școala conmembrului Ioan Toconiță din Șimand, la care sunt poftiți a participa toți membrii precum și sprijinitorii învățământului.

PROGRAMA :

1. La 8 ore dim. participare la chemarea Duhului Sfânt.
  2. Ascultarea prelegerii practice ținută de Dl Ioan Toconiță.
  3. Deschiderea ședinței.
  4. Constatarea prezenților.
  5. Raportul biroului.
  6. „Învățătorul în școală și aplicarea metoadelor“ disert. de D. Boariu.
  7. Raportul comisiei cenzurătoare asupra metodelor direct de predare la limba maghiară.
  8. Reflecșiuni asupra prelegerii și direct.
  9. Incasarea tacselor.
  10. Propuneri și interpelări.
  11. Defigerea locului pentru proxima conferință.
  12. Restaurarea biroului pe noul period de 3 ani.
  13. Închiderea conferinței.
- Nădab, la 13/26 Aprilie.

Dimitrie Boariu
președinte.

Trăian Țabie
notar.

Aviz!

Librăria diecezană din Arad, str. Deák Ferenc Nr. 33 este aprovizionată cu Globul pământului și mașine de comput, conform ordinului ministerial mai nou, deasemenea cu harte și recvizitele prescrise în legea din anul 1907.

Propise (corecte) de examen, dictando și caligrafie, suta à 1-20 cor. plus 30 fil. porto postal.

CRONICA.

Delegațiunea pentru despărțirea mănăstirilor, prezidiată de P. S. Sa Dl Episcop I. I. Papp este întrunită de ieri în Arad, având să rezolve multe afaceri importante. Intre cei sosiți să ia parte la ședințe sunt delegații: *Vasilie Mangra, Augustin Hamza, Nicolae Oncu, Emanuil Ungurean și Petru Truția*, din Arad; iar delegații diecezei Caransebeșului sunt: *Filaret Musta, Dr. P. Tepeșag, Ilie Trăilă, Titu Hăteg, Ioan Budintan, Dr. Ștefan Petrovici*, precum și avocatul care poartă procesele, *Dr. Emil Babeș*.

Examen pedagogic. Dl Vasile Micula profesor la institutul nostru a făcut examenul pedagogic cu succes foarte bun. O bună garanță a progresului.

Din lumea mare: În Turcia o revoluție a partidului „Junilor Turci“ au detronat pe sultanul Abdul Hamid și au pus în locul lui pe Mohamed V.

M. Sa regele României Carol și-a serbat a 70-a aniversare a nașterii sale. A fost aceasta o sărbătoare pentru întreaga țară. M. Sa împăratul Germaniei l'a distins numindul general feld-mareșal al armatei prusiene.

Sesiunea ordinară a Academiei române se va deschide la 1 Mai v. În această sesiune își vor rosti discursurile de recepțiune membrii noi domnii: *Andrei Bârceanul, Nic. Gane și Duiliu Zamfirescu*.

Statuă lui Eminescu. În România și chiar și la noi se pregătesc serbări literare și artistice în mai multe orașe. Din venitul acestor sărbări și din contribuiri benevole se pregătesc se ridică o statuă lui Eminescu celui mai mare poet al Românilor din toate timpurile.

În Marsilla s'a ivit în zilele trecute un rar fenomen: a căzut o ploaie de pucioasă, care a acoperit casele și grădinile binișor cu materia această. Se crede, că vânturile au adus până la Marsilia un strat de pucioasă dela vulcanul Etna, care acum de câțva timp aruncă lavă din sine.

Telefon fără sârmă. La o distanță de 50 de kilometri, (dela Paris la Melun), s'au făcut noi încercări cu telefonul fără sârmă între ministrul de marină Picard și doi ofițeri dela marină. Inginerii francezi Carpenter, GaiFFE și Rochefort au instalat un aparat pe turnul Eiffel, și un al doilea aparat în câmp la Melun. Cum se anunță, ministrul a putut deosebi fiecare cuvânt rostit la telefonul acesta.

Sfaturi economice.

Contra muștelor de vite ungem vita cu materii, al căror miros nu-l pot suferi aceste insecte. O unsoare bună pe acest scop preparăm în următorul mod: În unsoare de porc sau ori-care altă unsoare ferbem o bună porțiune de foi de dafin (laur) adăugând și ulei de cuișoare, ulei de eucalipt și creolină. Această unsoare păstrează multă vreme mirosul său, și ungem cu ajutorul unui petec vitele pe corp unde să așezeze muștele mai mult.

Pentru a dobândi fragi (căpșune) frumoase, plantele respective nu le vom lăsa să devie mai bătrâne ca 2—3 ani, ci schimbând chiar și stratul, le vom sădi cu plante tinere de tot.

Pe marginea straturilor de legume se potrivește mai bine a semăna sau a sădi; maghiran, cimbru, hajmă (arpagică), busuioe, lavandulă a spic, spicbinat) și fragi.

Grăpatul fânătelor. Știm că plantele noastre de câmp cresc cu atât mai bine, cu cât pământul este mai bine lucrat, așa ca aerul, apă și căldura să poată ajunge cu mai multă ușurință în el. Aratul, grăpatul, săpatul etc, nici n'au alt scop, decât ca în prima linie se mărunțească pământul și a' l face mai afănat. Pe fânate unde firele de ierburi cresc indeseuite unul lângă altul nu putem întrebuința aceste instrumentele. Avem însă o unealtă care o putem folosi cu mult succes la îmbunătățirea fânătelor și chiar și a pășunilor și aceasta este grapa. Grapa folosită pentru fânate nu este tot așa ca cea obicinuită. Dinți ei sunt mai scurți și astfel legați unul de altul, că se pot mișca ușor și se pot alipi mai bine de suprafața locului.

Cronică bibliografică.

A apărut No. 437 din „Biblioteca pentru toți” *Casa cu geamurile portocalii*, nuvele de Ion Minulescu Prețul 30 bani.

Autorul volumului de versuri române pentru mai târziu, care a provocat cea mai animată polemică în cercurile literare din țară, își publică acum nuvelile sale în care ca și în versuri, D-sa aduce o notă nouă necunoscută încă până azi, în nuvelistica noastră. Felul cum D-l Minulescu înțelege a scrie o nuvelă, a descrie faptele puțin comune, faptele care au în ele ceva de neobișnuit, ceva de bizar și totuși ceva foarte natural, va multumii desigur pe toți pasionații de literatură, care caută în'o nuvelă ceva mai ales decât obișnuitele broderii literare pe o temă de fapt divers. Se află de vânzare la toate librăriile.

„*Luceafărul*” Nr. 8 cu următorul sumar: Mih. Sadoveanu, Un păgân. Victor Eftimiu, Tu nu vei mai veni (poezie). Vidu Rusmin, Negură, după Lenau (poezie). I. Caragiale, Ion... Vidu Rusmin, Mureș (poezie). Ion Gorun, Istoria unei poliți. Maria Cuntan, Cântece triste (poezie). I. Ciocărlan, Un prânz. I. U. Soricu, Iubirea mea (poezie). † Dr. Alexandru de Mocsonyi, Simina Bran, Scrisoare (poezie). Dări de seamă: Două volume de versuri: Natalia Iosif și Maria Mavrodin (G. B. D.) Gh. Tulbure: Cântece din lumea veche (E. Hodos). H. C. Andersen: Mărgăritare (A. O. M.) Cronică: ... Producția literară (T.). Monumente istorice (T.) Conferințe în Brașov (L.). Pentru „Muzeul Asociațiunii” (O. C. T.). Ilustrațiile noastre. Păreri despre artă. Reviste și ziare. Știri. — Posta Redacției: — Bibliografie. Ilustrațiuni: Murilo: Fuga în Egipt, Isus pe cruce, Păstorul divin. Dr. Alex. de Mocsonyi. A. Carracci: Cele trei Marii.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de învățătoare dela școala de fete gr. or. română din *Măderat*, să deschide concurs, cu termen de alegere de *30 zile* dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente: 1. Bani gata 400 cor. 2. Venitul după $\frac{1}{4}$ sesiune pământ 260 cor. 3. 12 metri lemne 120 cor. 4. Spese pentru conferință 20 cor. 5. Pentru cortel 80 cor. Suma: 880 cor. Pentru scripturistică, încălzitul și curățitul școlii să îngrijește comuna bisericască. Conform hotărârii precedente a comitetului parohial, salariul conform legii se va întregi numai cu începutul dela 1 Septembrie 1910.

Recurssele ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial din *Măderat*, sunt a să înaintă oficiului protoprezbiteral din *Șiria* (Világos) în termenul

indicat, având recurențele a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din loc.

Dat din ședința comitetului parohial din *Măderat*, ținută la 13 Aprilie st. n. 1909.

Ioan Morariu,
pres. comit. par.

Pavel Siartău,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța*, protoprezbiter insp. școlar confesional.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de *cl. II Șuștiu-Briheni*, în urma incuviințării Vener. Consistor din *Oradea-mare* de sub N-rul 739/81 B. 1909 se publică concurs cu termen de alegere *30 zile* dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Din *Briheni* câte 2 cor. dela fiecare familie; 2. din *Șuștiu* câte 23 litri bucate mixte dela fiecare număr de casă; 3. stolele uzuate și 4. întregirea dela stat după cvalificațiunea alegândului.

Întrecât înaltul guvern ar decretă *Șuștiu* și *Brihenii* de două parohii independente, alegându-l paroh va opta numai pentru una din aceste parohii.

Alegându-l paroh va avea a catehiza la școala din *Briheni* fără altă remunerațiune.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poștiți a-și înaintă rugărilor instruate conform regulamentelor în vigoare până cu 10 zil înainte de alegere Prea Onoratului Domn *Adrian P. Deseanu*, protoprezviter în *Vascau*; iar în vre-o Duminecă ori sârbătoare se vor prezenta la sf. biserică din *Șuștiu* și *Briheni*, cu observarea §. 20 din Regulament pentru a-și arată desteritatea în oratorie, tipic și cântări.

Din ședința comitetului parohial ținută în *Șuștiu* la 2/15 Martie 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Adrian P. Deseanu*, protoprezpiter

—□—

3—3

Pentru parohia de *cl. III Birtin*, protoprezv. Peșteșului, pe baza incuviințării Ven. Consistor de sub 589/72 B. 1909, prin aceasta să publică concurs cu termen de *30 de zile* dela prima publicare în organul oficios „*Biserica și Școala*”. Emolumente: Câte 1 vică și câte $\frac{1}{2}$ vică cucuruz sfârmat, dela fiecare număr de casă, precum și 2 cor. 40 fil. recte 1 cor. 20 fil. dela fiecare număr de casă. De aci se detrage competența cantorului și a crâncului, după uzul vechiu. 2. Pământ parohial două bucăți (părele) înțelegându-se și cimiterul, ceea ce face anual 58 cor. 3. Stolele uzuate. 4. Întregirea dotațiunii dela stat, conform cvalificației alesului. Se observă, că la școlile din *Vad*, eventual din *Birtin* — fără privire la caracterul acestora — are să catehizeze regulat la elevii gr. or. fără a aștepta ceva remunerație dela dieceză ori parohie.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt avizați, ca recurssele lor ajustate regulamentar, și adresate comitetului parohial din *Birtin*, să le înainteze scrisului protoprezviter în *Mezôtelegd*, în termenul concursual, și cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, în vigoare, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare, în sfânta biserică din *Birtin*, spre a-și arată desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Botoș,
preot, președinte.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protoprezv.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei de *cl. II Călăteș*, protoprezviteratul Peșteșului, cu aprobarea Veneratului Consistor, prin aceasta se publică concurs, cu termen de *30 de zile*, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumente: 1. 20 jughere pământ parohial. 2. Casă parohială cu 2 jugh. pământ intravilan. 3. 120 vici bucate, dela 120 numere de case. 4. Stolele obișnuite, cari dau un venit de 80 până la 100 cor. 5. Întregirea dotației dela stat, conform evaluei alesului.

Catehizarea va prevedea-o necondiționat noul preot, fără a pretinde vre-o remunerație dela parohie ori dieceză.

Doritorii de a ocupa această parohie se avizează, ca petițiile lor ajustate regulamentar, și adresate comitetului parohial din Călăteș, să le înainteze subscrișului protoprezviter în Mezôtelegd, având dâșii — cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, în vigoare, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Călăteș, spre a-și arăta desteritatea în cant, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

Simion Filip,
preot, adm. preș com. par.

Vasiliu Caba,
notar.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopop.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de preot din parohia de *cl. II-a Damesș*, protoprezviteratul Peșteș, pe baza incuviințării Veneratului Consistor, să publică concurs cu termen de *30 de zile* dela prima publicare.

Emolumente: 1. Casă parohială. 2. 7 holde pământ, fânaș. 3. Birul dela 130 de case a 3 cor. = 390 cor. 4. Stolele uzuante, circa 100 cor. 5. Întregirea dotației dela stat, conform evaluei alesului. Se observă, că nou alesul preot este obligat a prevedea catehizarea în școala ort. română din loc, fără altă remunerație, dela parohie ori dieceză. Doritorii de a ocupa această parohie, se avizează ca petițiile lor, ajustate regulamentar, și adresate comitetului paroh. din Damesș, să le înainteze Prea On. oficiu protoprezv. în Mezôtelegd, având dâșii cu stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul, pentru parohii în vigoare a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Damesș, spre a-și arăta desteritatea în cant tipic și oratorie.

Pentru comitetul parohial:

Ștefan Domoș,
preot, preș com. paroh.

Ioan Sărăcuti,
notar.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protopop.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului vacant de învățător în *Cetea*, protoprezbiteratul Peșteșului, prin aceasta se publică concurs, cu termen de *30 de zile* dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Cvarțir liber și grădină. 2. În bani gata 204 cor. 3. 12 m. lemne a 6 cor. de tot 72 cor. Întregirea sperativă dela stat, până la suma admisă de lege.

Doritorii de a ocupa acest post, să-și înainteze documentele de absolvare și evaluei în regulă, adresate com. parohial din Cetea, subscrișului protoprezbiter în Mezôtelegd în termen concursual, având

dâșii a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfânta biserică din Cetea, pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Pentru Comitetul parohial

Alexandru Drimba,
paroh, președinte.

În conțelegere cu: *Alexandru Munteanu*, protoprezviter.

—□— 3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza incuviințării Venerabilului Consistoriu diecezan din Arad de sub Nr. 4511/1908 să publică licitațiune minuendă pentru repararea sf. biserici din comuna *Murány* (Murani) protoprezb. Timișorii.

Licitațiunea se va ținea în *3/16 Maiu* a. c. la 2 ore d. a. în școala confesională din loc.

Prețul de exlamare — conform preliminarului d. spese aprobat — este de 1169 cor. 60 fil.

Licitanții au să depună în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile, vadiu de 10 % din prețul de exlamare.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a da lucrarea celui reflectant, în care va avea mai mare încredere.

Proectul de spese, precum și condițiunile de licitațiune să pot vedeă la oficiul parohial din loc.

Reflectanții nu pot pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitațiune.

Murány (Murani) la 12/25 Aprilie 1909.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezbiterului: *Dr. Tr. Putici*.

—□— 1—3

Compactor român în Arad

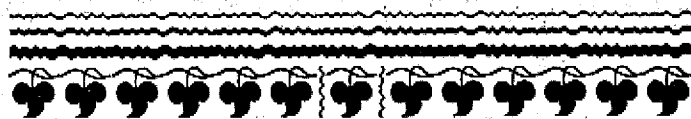
Iustin Ardelean

Strada Weitzer János Nr. 13.

Execută grabnic și prompt
tot soiul de lucrări, atingătoare de
aceasta branșe.

Legătură fină și durabilă.

Prețuri moderate.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Mare depozit în ornate, recvizite bisericești și anume:

ORNATE (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ortodoxe române, ♦ dela 50—1000 Coroane. ♦

POTIRE de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela ♦ 30 până la 200 Coroane. ♦

CRUCI pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela 4—100 Cor.

CĂDELNIȚE de bronz și argint dela 15—100 Coroane

CANDELE de argint dela ♦ 15 până la 100 Coroane. ♦

DISC cu stea de bronz și aur, dela 8 până la 50 Cor.

LITIER de tinichea și argint dela 15 până la 100 Cor.

CUTIE pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, 30 Coroane.

ICOANE pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela 8 până la 100 Coroane.

PRAZNICARE pe lemn ori tinichea dela 8—50 Cor.

EVANGHELIA cu litere latine și cirile legate mai simplu dela 20—40 Cor., în legătură mai fină 50—150 Cor.

APOSTOL, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre. La dorință servim la moment cu informațiuni ♦ și deslușiri mai detaliate. ♦

Cu stimă:

LIBRĂRIA DIECEZANĂ